

Sosiaali- ja terveystoimikunta

StV@eduskunta.fi

Viite Asiantuntijalausuntopyyntö Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnan kokoukseen 17.5.2018 asiana HE 16/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi teemana: Ikäihmisten palvelut

Asia Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry:n lausunto

Viitaten asiantuntijalausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Vanhustyön keskusliitto kannattaa pääsääntöisesti valinnanvapauden lisäämistä ja pitää erittäin tärkeänä ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten oman äänen ja mielipiteen kuulemista järjestettäessä heille tarpeellisia palveluita.

Tuki ja ohjaus valinnanvapauden toteuttamiseksi

Ne henkilöt, joilla on jatkuvaa ja laaja-alaista avun tai tuen taikka hoidon ja huolenpidon tarvetta saattavat tarvita huomattavaa tukea ja neuvontaa voidakseen ottaa selvää eri vaihtoehtoista kuten myös palvelujen hankinnassakin. Kaikilla ikääntyneillä ei ole lähellä sellaisia omaisia tai läheisiä, jotka voisivat heitä tässä auttaa. Aidon itsemääräämisoikeuden tulee toteutua myös tässä tilanteessa. Maakunnan liikelaitoksen tulee varmistaa, että asiakkailla on kulloinkin asianmukaista ja luotettavaa tukea saatavilla.

Palveluita sekä palveluntuottajia koskevan tiedon tulisi olla helposti ja esteettömästi saatavilla. Palveluista ja palveluntuottajista tulee myös saada objektiivista ja puolueetonta tietoa riittävästi sekä eri vaihtoehtoista, joita asiakkaalla olisi mahdollista valita. Asiakkaan erityistarpeet tulee huomioida, kun kerrotaan vaihtoehtoista. Maakunnan tulee huolehtia siitä, että hauraimmassa asemassa olevat ikääntyneet saavat asianmukaista riittävää tietoa ja ohjeistusta ilman eri pyyntöä muussakin kuin sähköisessä muodossa. Osa ikääntyneistä ihmisistä ei käytä tietokonetta.

Maakunnan liikelaitoksen tulee huolehtia palvelutarpeen arvioinnista ja asiakas-suunnitelman tekemisestä viipymättä. Nämä tulisi olla tehtynä ja päivitetynä hyvissä ajoin ennen valinnanvapauden toteuttamista. Lisäksi tulee huolehtia myös siitä, että asiakas saa hänelle riittävää ja asianmukaista apua ja tukea valinnanvapauden käyttämiseen. (Muun muassa kielelliset erityistarpeet, kuten esim. selkokieli, suomi, ruotsi, viittomakieli).

Asiakassetelin arvo tai henkilökohtaisen budjetin määrä

Asiakassetelin arvon tai henkilökohtaisen budjetin määrän tulee olla riittävän suurinen, jotta ikääntyneellä ihmisellä olisi tosiasiallinen mahdollisuus tarvitsemiensa palveluiden hankintaan. Arvon tai määrän suuruuden muutostarpeisiin tulisi reagoida viipymättä, ettei päätöksenteon viiveellä aiheutettaisi asiakkaan toimintakyvyn heikkene- mistä ja siten edelleen palvelutarpeen lisääntymistä.

Asiakkaalla tulisi lisäksi olla mahdollisuus, vaikka ei velvollisuutta, myös käyttää omia varojaan siinä tilanteessa, jossa hän haluaisi hankkia palvelua, jonka laatu tai laajuus ylittää maakunnan vastaavan. Esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas on valmis mak- samaan asiakassetelin arvon ylittävältä osin varustetason, asuinympäristön ja asumi- sen väljyyden parantamisesta asumisen viihtyisyyden lisäämiseksi, tämä tulisi mahdol- listaa.

Oikeus valita toinen tai useampia palveluntuottajia

Ikääntyneiden asiakkaiden tulee itse tai tuettuna voida vaikuttaa omiin palveluihinsa ja tarvittaessa vaihtaa palveluntuottajaa joustavasti niin halutessaan vastaamaan parem- min hänen tarpeitaan ja toiveitaan.

Pitkäaikaisen hoitojärjestelyn pysyvyyden turvaaminen

Asiakkaan todellisen valinnanvapauden turvaamiseksi tulee varmistaa vanhus-palve- lulain mukaisesti, että palvelun järjestäjä turvaa iäkkään henkilön toivomusten ja tar- peiden mukaisesti mahdollisuuden saada palvelua valitsemaltaan palvelun-tuottajalta/ tutuilta ammattihenkilöiltä niin pitkään kuin tarpeellista.

Valtakunnalliset tiedonhallintapalvelut

Toteutettaessa valtakunnallisten tiedonhallintapalvelujen käyttöönottoa tulee tähän va- rata riittävästi siirtymäaika resurssointiin sekä tarvittavaan koulutukseen. Varsinkin pienille ja keskisuurille palveluntuottajille tulisi valtakunnallisten tiedon-hallintapalvelui- den olla mahdollista kohtuullisin kustannuksin.

Valinnanvapauden toteuttamisen käynnistyminen

Vanhustyön keskusliitto pitää erittäin tärkeänä sitä, että käynnistettäessä valinnan-va- pautta sosiaali- ja terveydenhuollossa ikääntyneen väestön tulee saada riittävää ja tar- vittaessa henkilökohtaista tietoa ja ohjausta. Ikääntyneelle väestölle tulisi lähettää kir- jallista ohjeistusta mahdollisuuksista valinnanvapauden käyttämiseen.

Helsingissä, toukokuun 16 päivänä 2018

Vanhustyön keskusliitto –
Centralförbundet för de gamlas väl ry

Mailis Salmi

Marjut Vuorela

Vt. toiminnanjohtaja/Järjestöjohtaja

Lakimies